

TERRORISTI

Kertomus New Yorkin venäläisten siirtolaisten keskuudesta

Suomennos Säkenille

“Kuuitteko? Berezovitsh lähtee Venäjälle!”

“Berezovitsh! Mitä sinä oikein juttelet? Vai niin. Vai niin!”

Ja heti koko siirtolaisjoukkue, etupäässä Venäjän juutalaisia, työläisiä, joka kokoontui kello kuudelta venäläisen “boordi”-talon ruokapöydän ääreen, jutteli Berezovitshin aikovasta Venäjän matkasta.

“Kuka on Berezovitsh?”, kysyin minä, vastatullut, pöytänaapuriltani.

Naapurini kohotti äänensä ja huomautti koko pöytäseurueelle:

“Toverit! Tässäpä on mies, joka ei tunne Berezovitshia. Minäpä kerron hänestä. Nähkääs... Mutta kas, tuossahan hän on itse — enpä siis tarvitse hänestä kertoa, jutelkoot itse”.

Käänsin katseeni ovea kohden: noin kolmisenkymmenen vuoden ikäinen mies astui huoneeseen. Hän oli lyhyt, ja kuitenkin kumaraselkäinen; hänen pukunsa ei suinkaan ollut uusi; hänen kasvonsa — ne eivät olleet erikoisemmat — eivät erittäin sievät, mutta voimakkaat. Sanoakseni totuuden, tunsinpa hienon pettymystä. Toisenlaiseksi olin miestä kuvitellut.

“Tämä on toveri Berezovitsh!” — jokainen pyrki esittämään häntä minulle.

“Odottakaa... Toverit... Vain luuloteitu Berezovitsh. Minun — minun täytyy vihdoinkin il-

moittaa, että nimeni ei ole Berezovitsh!”

Jos tällä hetkellä olisi huoneeseen heitetty pommi, niin, mielestäni, se ei olisi aiheuttanut sellaista hämmästyystä kuin nämä muutamaiset sanat.

“Mitä? Mitä tämä tarkoittaa — ‘luuloteltu’ Berezovitsh?”, kysyi naapurini häneltä.

“Se merkitsee ‘luuloteitu’. Vain täällä, Amerikassa, olen minä Berezovitsh niminen räätäli — mutta Venäjällä nimeni oli Goldman, koska se on minun oikea nimeni; Berezovitsh on nimi, jota olen vain ulkomaille käyttänyt...”

“Nyt voin kertoa teille kaikki. Nimeni ei ole Berezovitsh. Minä en ole karkulainen; minä olen — mutta älkää peljätkö, minä olen — terroristi. En mikään ‘pommein heittäjä’, tai miksi te heitä nimitätte, mutta ehkä vain pelkkä murhaaja; kuitenkin — omasta puolestani arvelen — en ole murhaajakaan. Nyt minä lähdän Venäjälle. Minä lähdän vaapaaseen Venäjään antautuakseni oikeuden käsiin, koska omatuntoni ei enää kestä piileskelemistäni. Lähdän nyt mielelläni ottamaan vastaan tuomioni. Teidän tiedätte, että suhteet ovat nyt muuttuneet...”

“Asuin Odessassa. Ja vuonna 1905 Odessassa oli juutalaismurhaaminen käynnissä. Rois-tojoukon johtajina oli poliiseja. He olivat “mustan sotnian”

kanssa yhteistyössä ja kun he saivat juutalaisen käsiinsä, ruskoivat he häntä, ampuivat hänet kuoliaaksi. Minä en ole runoilija. Minä en osaa sitä oikein kuvata — minun työnäihän on vaatteitten tekeminen. Mutta, kärsiä — jokainenhan osaa kärsiä — ja minä olen kärsinyt paljon, luulenpa kärsineeni tuhannen vuoden edestä.

“Minä en kuulunut ‘suojelusjoukkoon’ — niihin, joita järjestettiin vastarinnaksi. Minua hävettää muistella sitä, mutta se on tosiseikka; minä en lähtenyt toisten kanssa tekemään vastarintaa. Äitini itki ja pelkäsi, että minut tapettaisiin; isäni — hänellä oli heikko sydän — sanoi luulevansa kuolevan jos minä lähtisin tappelemaan toisten kanssa; olipa miten oli, minä en lähtenyt, mutta en suinkaan sentakia että olisin ollut raukka.

“Kun tuo roistojoukko sitten saapui meidän taloomme, olimme piilossa vinnillä. Olimme hiljaa. Kurkistin ulos vinninakkunasta ja näin, omin silmin, että murhajoukon johtajana toimi piirimme poliisipäällikkö ja hän oli etumaisena miehenä. Hänen nimensä oli Biely ja minä tunsin hänet. Tämä Biely ampui kuin mielipuoli... Ja sitten suruksemme lapset — naapurimme lapset — alkoivat itkeä... Ja hän alkoi ampua kohden ikkunoita, seiniä, ilmaan, ampui kuin tolkuton... Ja lapset olivat pihalla eräiden kärkyjen alla. Ja Biely ajoi heidät pois vaunujen alta. Lapset juoksivat... Lapset olivat niin sieviä, niin kauniita — kaksi pientä enkeliä — harvoinpa somempia lapsia tapaa. Ja mitä luulette tapahtuneen? Vapisiko tuon miehen kädet... Ei! Hän tappoi nuo

kaksi pientä lasta ikäänkuin ne olisivat olleet jäniksiä, eikä enkeleitä.

“Ja sillä hetkellä halusin tappaa Bielyn. Mutta miten? Mitä saatoin minä tehdä, aseettomana; kaikki juovuksissa ja — mikä pahinta — revoivereilla varustettuja. Mutta on parasta, etten muistele mitä sinä päivänä tapahtui. Otti lujalle, mutta päätin olla hiljaa, jotta saisin tulevaisuudessa kostaa. Aika kului. Paljon tapahtui sinä vuonna... Mutta minä en unohthanut häntä — poliisipäällikköä. Joka iltä, maatamenessäni, muistutin itseäni: “Poliisipäällikkö Bielyä ei ole vielä rangaisttu. Ja sinun täytyy se tehdä!”

“Niinpä vaanin tilaisuutta; mitä tarkoitan ‘vaanin’? Sitä, etten osannut syödä, en nukkua hyvin, koska minulla oli pulma edessäni: tappaa hänet, mutta en joutua siitä kärsimään. Miksi en kärsiä? Siksi, että juutalaisverta oli jo vuodatettu suunnattomasti ilman minun vertani. Ja senlisäksi en halunnut erota elämästä vain sentakia, että ta-poin kavalan käärmeen.

“Niinpä seurasin häntä kuin hyvä salapoliisi. Vihdoin sain hänet käsiini eräänä iltana meren rannalla. Hän käveli ja veteli sauhuja, mutta minä kävelin ja itkin. No niin, lyhyesti, minä ammuin hänet — ammuin häntä päähän ja huusin: “Tästä saat juutalaismurhaamisesta, murhaaja! Näin jumala kostaa sinulle minun käteni kautta.”

“Minä pakenin — oli pimeätä. Heitin revolverini mereen, otin veneen ja lähdin kotia.

“Seuraavana aamuna sanomalehdet kertoivat Bielyn tehneen itsemurhan, koska huomattiin hänen kavaltaneen hallituksen

varoja. Myöhemmin sanottiin, että joku tuntematon rikoksellinen, jota vastaan hän oli todistanut, oli murhannut hänet. Pian eivät lehdet hänestä enää kirjoitaneet mitään...

Berezovitsh vaiken. Nähtävästi menneisyyden muistelemine oli raskasta.

”Kukaan ei tiennyt, että minä olin juttuun osallisena, ainakaan läheisesti. Vain kerran naapurimme — uskotteko, että tämä vaimo itki lapsiaan siinä määrin, että hänestä tuli sokea — kysyi minulta: ”Tiedäthän, Biely on tapettu! Pikku lapseni ovat kostetut. Ehkäpä sinä tiedät tästä jotain?”. Mutta minä vastasin: ”En” ja hän uskoi.

”Hämmästykseni, noin kuu-kausi myöhempään, piirin yleinen syyttäjä kutsui minut virastoon-sa. Minä en siitä pitänyt. ”Mitä minä tiesin Bielystä?” ”Oliko hän tehnyt mitään rikosta?” ”Mitä minä tiedän tästä jutusta?”. Hyvä. Minä kerroin hänelle kaikki, mitä tiesin, sillä se painoi sydäntäni. Kerroin hänelle noista murhatuista lapsista ja muista seikoista; yleensä kaiken, paitsi sen mitä tapahtui meren rannal-la.

”Minä vangitsen teidät”, sanoi hän. Hän oli kohtelias ja käytti ”te” sanaa.

”Minkätakia? Miksi?”

”Te tiedätte liian paljo.”

”Mitä te tarkoitate — minä tiedän liian paljo? Jokainenhan tietää tämän. Kysykää naapureiltani. Kysykäähän alaker-rassa asuvalta suutarilta. En minä yksinäni nähnyt — kaikki sen näkivät!”

”No niin, yleinen syyttäjä mietti hetkisen, sitten puristi hän kättäni ja sanoi ”no hyvä”. Saat-te allekirjottaa paperin, ettette

poistu kaupungista. Olkaa hyvä ja allekirjoittakaa tähän.”

”Minä allekirjotin — ja ajatte-lin ’en saa poistua! Se merkitsee sitä, että minun täytyy poistua.’ Ja kun enempi ajattelemine olisi ollut vain ajanhukkaa, lähdin seuraavana päivänä Venäjältä. Ja niin tulin tänne, en Goldman’-ina, vaan Berezovitshina, Gold-mania ei kukaan tuntenut, eikä hänestä välitellyt.

”Mutta nyt kun Venäjällä on vapaus ja oikeus — todellinen oikeus — kun työläiset, eikä jul-mien rikkaitten lailliset suret, istu-vat tuomioita jakamassa, niin olen päättänyt mennä oike-uskomissiorion luo — niin hänen luokseen ja sanon ’Olen tehnyt murhan — tuomitkaa minut niin-kuin laki määrää!’

”Ja nyt toverit, te tiedätte kaiken — nyt ei minun tarvitse piilotella...”

Hänen silmistään valahteli kyneleitä. Ne putosivat suuri-na karpaloina hänen lautaselleen. Hän oli unohtanut edessään ole-van ruoan.

”Boordi”-talon kolme ruotsa-laista palvelustyttöä katsoivat häneen lempein katsein. He ei-vät ymmärtäneet paljonkaan venäjänkielestä, mutta Berezovitshin äänensäyvystä he olivat kui-tenkin ymmärtäneet oleellisem-man.

”Sinä ole kunnan mies, ja me pidämme kaikki sinusta.” Näin sanoen pöytätoverini meni ’luu-loteliun Berezovitshin’ luo ja suuteli häntä. Tämä oli merkki-nä yleiselle tervehdykselle.

”Berezovitsh! Goldman! Sinä olet miesten mies! Sinä olet...”

”Toverit”, näin alkoi se mies, joka ensiksi ilmotti meille Bere-zovitshin lähdöstä, ”Toverit, mi-nä todistan, meitä on täällä vain

neljäkymmentä, mutta niitä voi olla pari sataa, jotka sanoisivat samaa. Sanokaapa, kuka oli ensimmäisenä teitä vastaanottamassa kun saavuitte Amerikan rantaan? Berezovitsh! Sanokaapa, kuka auttoi teitä rahallisesti samoin kuin ystävällisin sanoin silloin kuin olitte puutteessa? Hänpä se oli, Berezovitsh! Eikö hän antanut osan vuoteestaankin sille, jolla ei ollut rahaa vuokrata huonetta?”

Kaikilta tahoilta kuului myöntymyksen huutoja.

“Kuka korjasi teidän vaatteenne, ja niinhyvin, että näyttivät uusilta? Berezovitsh! Hän oli aina meidän puolellamme — neuvonantajamme, ‘hyvänä setänä’ ja kunnan toverina. Me emme voi olla läsnä hänen kuulelustussaan, mutta meidän täy-

tyy auttaa häntä. Me emme voi tuomita häntä; mutta siitä huolimatta meidän velvollisuutemme on antaa hänelle suosituskirje. Ja parhain, mitä osaamme. Kirjottakaamme sellainen ja jokainen kirjottaa nimensä alle — ja hän menee sen kanssa oikeuskuulestuun. Antakaamme heidän tietää, kuka Berezovitsh on. Antakaa komissionin tietää!”

Joku toi paperia. Pian yksi heistä kirjotti...

“Tämän omistaja”, joku lausui, “räättäjä Berezovitsh, mutta todellisuudessa Goldman, Odessasta” — ja jatkoi, “ollessaan ulkomailla, jonka me, allekirjottaneet...”

Berezovitsh istui äänettömänä... Hänen silmissään kajasti toivo.

